

КОЛДОВ Єгор

 <https://orcid.org/0000-0003-4928-5839>

аспірант кафедри цивільного судочинства,
арбітражу та міжнародного приватного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

вул. Григорія Сковороди, 77, м. Харків,
61024, Україна
ye.o.koldov@nlu.edu.ua

KOLDOV Yehor

 <https://orcid.org/0000-0003-4928-5839>

Postgraduate Student
at the Department of Civil Procedure,
Arbitration and Private International Law
Yaroslav Mudryi National Law University
77, Hryhoriy Skovorody St., Kharkiv,
61024, Ukraine
ye.o.koldov@nlu.edu.ua

ЗАБОРОНА ПОДАННЯ ТОТОЖНИХ ПОЗОВІВ ЯК ПРОЯВ НЕГАТИВНОГО ЕФЕКТУ ПРИНЦИПУ *RES JUDICATA*

Присвячено аналізу принципу *res judicata* в цивільному судочинстві, зокрема його негативного ефекту, що полягає в забороні повторного розгляду тотожних позовів. Детально розглянуто класичний трискладовий тест для визначення тотожності позовів. Особливу увагу приділено критичному аналізу практики Верховного Суду, який подекуди намагається використовувати концепцію преклюзії позову, що притаманна країнам англо-американської системи права, для обмеження права осіб на апеляційне і касаційне оскарження. Висвітлено проблему міжюрисдикційної дії принципу *res judicata* та запропоновано законодавчі зміни для усунення суперечностей у ЦПК України. Методологічну основу дослідження становлять системно-структурний метод, який дозволив проаналізувати положення ЦПК України, що регулюють особливості реалізації принципу *res judicata* в цивільному судочинстві; порівняльно-правовий метод, який дав змогу порівняти підходи до розуміння преклюзії позову в межах континентальної та англо-американської правових систем; метод аналізу і синтезу, який був використаний при систематизації актуальних позицій Верховного Суду та виробленні рекомендацій змін до законодавства. За результатами дослідження розроблено рекомендації щодо вдосконалення правозастосування, а також запропоновано вдосконалити нормативне регулювання підстав для відмови у відкритті провадження та повернення позовної заяви: п. 3 ч. 1 ст. 186 ЦПК України виключити із підстав для відмови у відкритті провадження у справі, натомість наявність тотожного позову має стати окремою підставою для повернення позовної заяви шляхом внесення відповідних змін до ч. 4 ст. 185 ЦПК України.

THE PROHIBITION ON FILING IDENTICAL CLAIMS AS A MANIFESTATION OF THE NEGATIVE EFFECT OF THE *RES JUDICATA* PRINCIPLE

Abstract. The article is devoted to the analysis of the principle of *res judicata* in civil procedure, in particular its negative effect arising from the prohibition of repeated consideration of identical claims. The author examines in detail the classic three-component test for determining the identity of claims. Particular attention is paid to a critical analysis of the practice of the Supreme Court, which involves attempts to use the concept of preclusion of a claim, which is inherent in the countries of the Anglo-American legal system, to limit the rights of individuals to appeal and cassation appeal. The study also highlights the problem of the interjurisdictional effect of the principle of *res judicata* and proposes legislative changes to the Civil Procedure Code of Ukraine. The methodological basis of the study is the system-structural method, which allows analyzing the provisions of the Civil Procedure Code of Ukraine, which regulate the features of the implementation of the principle of *res judicata* in civil procedure; the comparative law method, which allows comparing approaches to understanding the preclusion of a claim within the continental and Anglo-American legal systems; the method of analysis and synthesis, which was used in the systematization of the current positions of the Supreme Court and the development of recommendations for changes to the legislation. Based on the results of the study, recommendations were developed to improve law enforcement, and we also propose to improve the regulatory regulation of the grounds for refusing open proceedings and returning the statement of claim: para 3 Part 1 of Article 186 of the Code of Civil Procedure of Ukraine should be excluded from the grounds for refusing open proceedings in the case, instead, the presence of an identical claim should become a separate ground for returning the claim to the claimant by making appropriate amendments to Part 1 of Article 185 of the Code of Civil Procedure of Ukraine.

Copyright © 2026. Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії [Creative Commons Attribution License 4.0 \(CC-BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) Міжнародна ліцензія

Ключові слова: *res judicata*, цивільний процес, тотожність позовів, преклюзія позову, юридична визначеність, законна сила судового рішення, Верховний Суд.

Keywords: *res judicata*, civil procedure, identity of claims, preclusion of claim, legal certainty, legal force of a court decision, Supreme Court.

JEL Classification: K41.

Вступ

Принцип *res judicata* є одним з основоположних принципів цивільного судочинства, який органічно впливає зі ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. (далі – ЄКПЛ) (Колдов, 2021) та практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) (*Brumărescu v. Romania*, 1999, 28 жовтня; *Moreira Ferreira v. Portugal (No. 2) [GC]*, 2017, 11 липня; *Diya 97 v. Ukraine*, 2010, 21 жовтня). На сторінках української процесуальної літератури принцип *res judicata* розглядається як принцип остаточності судових рішень, який передусім забороняє необґрунтовану зміну, перегляд чи скасування судового рішення, яке набрало законної сили (Пільков, 2022a, 2022b; Ізарова & Угриновська, 2026; Кройтор, 2023; Марченко, 2021; Овчаренко, 2024; Цувіна, 2020). У доктрині цивільного процесуального права зарубіжних держав принцип *res judicata* насамперед тлумачиться через його позитивний і негативний ефекти, перший із яких полягає в тому, що при новому розгляді справи обставини, встановлені в попередньому судовому рішенні, яке набрало законної сили, мають преюдиційний характер, а другий спрямований на недопущення розгляду в майбутньому повторно справи за позовом із тотожними предметом та підставою між тими самими сторонами (*Stockmeyer*, 1985, p. 722). Водночас у практиці Верховного Суду наразі виникає низка проблемних питань, пов'язаних передусім зі спробами розширеного тлумачення трискладового тесту тотожності позовів і введенням поняття преклюзії позову, що актуалізує проблему дослідження негативного ефекту принципу *res judicata* на рівні національного правопорядку.

Метою статті є з'ясування особливостей реалізації у практиці Верховного Суду негативного ефекту принципу *res judicata*, який на рівні національного правопорядку проявляється в забороні розгляду тотожних позовів, а також вироблення пропозицій для удосконалення національного процесуального законодавства з цього питання.

Теоретичну основу статті становлять результати наукових досліджень таких зарубіжних вчених, які вивчали негативний ефект реалізації принципу *res judicata* в окремих зарубіжних правопорядках, як *Chaharbakhsh* та *Jafari* (2020), *Clermont* (2016), *Creț* та *Stoicu* (2016), *Brozolo* та *Luca* (2012), *Loizou* та *Despina* (2021), *Hovaguiman* (2017) та ін. Крім того, були використані праці українських вчених-процесуалістів, присвячені реалізації принципу *res judicata* загалом та забороні подання тотожних позовів зокрема, як-от Гуйван (2017), Желтобрюх (2020a, 2020b), Кройтор (2023), Марченко (2021), Овчаренко (2024), Пільков (2022a, 2022b), Цувіна (2021) та ін.

Методологічну основу дослідження становлять системно-структурний метод, який дозволив проаналізувати положення ЦПК України, що регулюють особливості реалізації принципу *res judicata* в цивільному судочинстві; порівняльно-правовий метод, який дав змогу порівняти підходи до розуміння преклюзії позову в межах континентальної та англо-американської правових систем; метод аналізу і синтезу, який був використаний при систематизації актуальних позицій Верховного Суду та виробленні рекомендацій змін до законодавства.

Структурно стаття складається зі вступу, трьох частин, перша з яких присвячена дослідженню трискладового тесту тотожності позовів у контексті реалізації негативного ефекту *res judicata*, друга – критичному аналізу використання інституту преклюзії позову в практиці Верховного Суду, третя – аналізу застосування наслідків подання тотожного позову в тексті цивільного процесуального законодавства та судовій практиці, а також висновків.

1. Негативний ефект *res judicata* та трискладовий тест тотожності

Для країн континентальної правової системи негативний ефект *res judicata* проявляється зазвичай у забороні розгляду тотожних позовів у випадках, коли суд вже розглянув справу та ухвалив рішення. Як зазначає у своїй практиці Верховний Суд, метою таких законодавчих положень є *"як уникнення можливості формування різних висновків і тлумачень щодо наявних між сторонами обставин та правовідносин, так і уникнення застосування можливості подання нового позову з тим же предметом, з тих же підстав і між тими самими сторонами як засобу, спрямованого на спробу переглянути висновки судів за результатами розгляду попереднього позову, що не відповідало б принципу юридичної визначеності. Подання позивачем нового позову про той самий предмет і з тих самих підстав, з яких прийнято рішення в іншій справі, яке вже набрало законної сили, фактично зводиться до нового слухання справи та нового її вирішення, що не відповідає принципу юридичної визначеності та суперечить положенням п. 1 ст. 6 ЄКПТ"* (Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду у справі № 927/1606/23, 2024, 19 квітня).

Загальноприйнятим у теорії цивільного процесуального права є трискладовий тест тотожності позовів, відповідно до якого позови визнаються тотожними тоді, коли вони мають: а) тотожний предмет; б) тотожну підставу; в) тотожні сторони. У ЦПК України поняття тотожного позову не згадується текстуально, однак критерії тотожності позовів, відбиті у формулі *"спір між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав"*, згадуються при закріпленні окремих підстав для відмови у відкритті провадження у справі (п.п. 2–5 ч. 1 ст. 186 ЦПК України) та повернення позовної заяви (п. 6 ч. 4 ст. 185 ЦПК України), підстав та наслідків закриття провадження (п.п. 3, 6 ч. 1 ст. 255, ч. 2 ст. 256 ЦПК України), підстав залишення позову без розгляду (п.п. 4, 11 ч. 1 ст. 257 ЦПК України), а також підстав для відмови

в задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду (п.п. 4, 8 ч. 2 ст. 468 ЦПК України).

Системний аналіз вищезазначених норм свідчить про те, що у всіх випадках тотожність позову пов'язується із неможливістю повторного розгляду справи у суді або неможливістю надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Варто погодитись, що у такому контексті негативний ефект *res judicata* відбивається в такій складовій законної сили судового рішення, як його виключність (Цувіна, 2021, с. 220).

Зазначений трискладовий тест тотожності позовів знаходить підтвердження і в судовій практиці. Так, Верховний Суд зазначає, що позови є тотожними, якщо *"в них одночасно збігаються сторони, підстави та предмет спору, тобто коли позови повністю збігаються за складом учасників цивільного процесу, матеріально-правовими вимогами та обставинами, що обґрунтовують звернення до суду [...]".* Предмет позову – це певна матеріально-правова вимога позивача до відповідача, стосовно якої позивач просить прийняти судове рішення, яка опосередковується відповідним способом захисту прав або інтересів. Підставу позову становлять обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги щодо захисту права та охоронюваного законом інтересу. Тобто зміна предмета позову означає зміну вимоги, з якою позивач звернувся до відповідача, а зміна підстав позову – це зміна обставин, на яких ґрунтується вимога позивача. Визначаючи підстави позову як елемент його змісту, суд повинен перевірити, на підставі чого, тобто яких фактів (обставин) і норм закону, позивач просить про захист свого права" (Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду в складі Верховного Суду у справі № 170/499/23, 2024, 4 вересня; Постанова Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду у справі 340/807/21, 2024, 24 липня; Постанова Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду у справі № 826/3678/16, 2019, 5 грудня; Постанова Касаційного цивільного суду в складі Верховного Суду у справі № 367/8869/23, 2024, 23 вересня).

Водночас зазначена позиція Верховного Суду потребує уточнення, адже не можна погодитися із тим, що підстава позову є елементом змісту позову. У теорії цивільного процесуального права класично виокремлюються три елементи позову – предмет, підстава та зміст. При цьому зміст позову визначається як спосіб захисту, який позивач хоче отримати від суду, на підставі чого позови поділяються на позови про присудження, позови про визнання та перетворювальні позови. Зважаючи на зазначене, підстава позову та його зміст є самостійними елементами позову, а тому підстава позову не може бути елементом його змісту. При цьому варто зауважити, що тотожність змісту позову не є складовою класичного трискладового тесту тотожності позовів.

Крім того, Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду у своїй практиці також розмежовує "фактичну" та "правову" підстави позову, розуміючи під фактичною підставою позову *"юридичні факти, на яких ґрунтуються позовні вимоги позивача до відповідача",*

а під правовою підставою позову – *"посилання в позовній заяві на закони та інші нормативно-правові акти, на яких ґрунтується позовна вимога"* (Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду у справі № 927/1606/23, 2024, 19 квітня). ВС також зауважує, що не може вважатися зміною підстави позову *"викладення одних і тих же обставин, але в іншій стилістичній формі або із зазначенням обставин, які були відомі заявникові під час подання ним первісної заяви, але були названі ним інакше"* (Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 140/559/22, 2023, 6 лютого).

Щодо тотожності сторін, слід зауважити, що мається на увазі не просто тотожність осіб, а тотожність процесуальних статусів конкретних осіб у справі. На це вказують, серед іншого, і положення ч. 2 ст. 256 ЦПК України, відповідно до якої наявність ухвали про закриття провадження у зв'язку з прийняттям відмови позивача від позову не позбавляє відповідача в цій справі права на звернення до суду за вирішенням цього спору.

Водночас варто звернути увагу на те, що тотожність сторін також має враховувати їхніх можливих правонаступників, адже відповідно до ч. 2 ст. 55 ЦПК України всі дії, вчинені в цивільному процесі до вступу правонаступника, обов'язкові для нього так само, як вони були обов'язкові для особи, яку він замінив. Підтвердження цьому знаходимо й у практиці ЄСПЛ.

Так, у справі *"Şamat v. Turkey"* ЄСПЛ підкреслив важливість негативного ефекту принципу *res judicata* в контексті заборони розгляду тотожних позовів, якщо справа вже була розглянута судом. Справа стосувалася права власності на земельну ділянку, що була прилеглою до національного заповідника. Після проведення нового кадастрового поділу земельних ділянок власнику цієї ділянки було повідомлено, що остання входить до складу земель заповідного фонду. Не погоджуючись з рішенням органів державної влади, власник звернувся з позовом до земельного суду м. Еюп, який у 1979 р. ухвалив судові рішення на користь позивача про визнання за ним права власності на земельну ділянку, що було залишене в силі судами вищих інстанцій. Після смерті первісного власника право власності на земельну ділянку перейшло його спадкоємцям, які згодом уклали договір купівлі-продажу із заявником. Пізніше, у 2003 р., органи державної влади ініціювали повторний розгляд тотожної справи в суді проти заявника, вимагаючи визнання приватної земельної ділянки заявника частиною земель заповідного фонду, що призвело до ухвалення рішення суду, протилежного за змістом рішення земельного суду м. Еюп, ухваленого у 1979 р. Розглядаючи зазначену справу, ЄСПЛ дійшов висновку, що, хоча сторони за первісним позовом у 1979 р. та новим позовом у 2003 р. не збігалися фізично, позови, з усім тим, є тотожними, оскільки заявник за позовом 2003 р. є правонаступником первісного власника земельної ділянки та захищає тотожне право власності на цю ж земельну ділянку. У своєму висновку ЄСПЛ підкреслив недопустимість розгляду тотожних позовів, оскільки в такому разі національним судом здійснюється повторна оцінка доказів, що тягне за

собою ухвалення різних судових рішень щодо однакових спірних правовідносин, що ставить під сумнів принцип *res judicata* і принцип юридичної визначеності. Відтак, новий розгляд вже вирішеної справи за відсутності істотних обставин для нового розгляду судової справи прямо суперечить ст. 6 ЄКПЛ (*Samat v. Turkey*, 2020, 22 червня).

2. Преклюзія позову у практиці Верховного Суду

У літературі також лунають пропозиції щодо можливого розширення суб'єктного складу при застосуванні трискладового тесту тотожності позовів, зокрема в контексті використання поняття "преклюзії позову". Зазначене поняття загалом притаманне англо-американській системі права. Так, в цивільному судочинстві США наслідки реалізації принципу *res judicata* пов'язуються з двома ефектами цього принципу – преклюзією позову (*claim preclusion*) та преклюзією обставин права та фактичних обставин (*issue preclusion*) (*Schaffstein*, 2012, p. 32). Преклюзія позову за своєю суттю передбачає заборону подання тотожного позову стороною у справі в новому судовому розгляді, якщо вже є рішення, яке набрало законної сили, в іншій справі (*Song*, 2025, p. 1708). На перший погляд, поняття преклюзії позову є тотожним із заборонаю подання тотожних позовів у континентальній правовій системі. Водночас слід звернути увагу на те, що в законодавствах різних штатів може мати місце також розширене розуміння поняття позову як усієї сукупності вимог матеріально-правового характеру, що можуть впливати з одних і тих самих правовідносин. У такому випадку заборона подання тотожного позову включає не лише заборону повторного заявлення вимог, що були розглянуті судом, але і вимог, які в суді не заявлялися, однак могли бути заявлені щодо конкретних правовідносин. У цьому зв'язку в літературі підкреслюється, що преклюзія позову є ефективною і забезпечує додаткові фільтри для позивача щодо порушення судового провадження (*DeSalvo*, 2017, p. 729; *Hazard*, 1984, p. 83). З цього приводу *Trammell* (2018, p. 567) зазначив, що преклюзія позову перешкоджає розгляду питань, які мали розглядатися в первісному судовому розгляді (однак не були заявлені), аби забезпечити економію процесу.

Проте не у всіх штатах провідною є широка концепція позову. Наприклад, З. Стіклі та У. У. Хауелл-мол., аналізуючи законодавство штату Техас, доходять висновку, що позов має трактуватися індивідуалізовано та обмежувати дію *res judicata* виключно щодо сторін, предмета і підстави позову. Вчені зауважують, що широке тлумачення позову може призвести до порушення прав осіб у судовому процесі (*Steakley, & Weldon*, 1974, p. 365). Інші вчені також дотримуються більш поміркованих поглядів, вважаючи несправедливим позбавлення позивача, який не завжди обізнаний у вимогах до юридичного процесу, права звертатися до суду в майбутньому через те, що вся сукупність вимог не була заявлена в первісному судовому провадженні (*Sinai*, 2011, p. 375; *Harnon*, 1966, p. 539).

Дискусія навколо преклюзії позову розгортається також і на сторінках української літератури з питань процесуального права. Так, І. Л. Желтобрюх, досліджуючи питання преклюзії позову в національному законодавстві, вважає за доцільне поширити її також на осіб, які безпосередньо не брали участі у справі, але вважаються такими, інтереси яких були належним чином представленими стороною цієї справи. Умовами застосування такої преклюзії позову, на думку вченої, є: 1) тісний правовий зв'язок між особою, яка не брала участі у першій справі, і стороною справи (правонаступництво, представництво, траст або інший подібний правовий зв'язок із вигодонабувачем тощо); 2) контроль особи, яка не була стороною у справі, над перебігом цієї справи; 3) виникнення попередньої справи з вимоги на користь невизначеного кола осіб (Желтобрюх, 2020а, с. 76, 2020b, с. 99).

Як вбачається, стосовно таких пропозицій слід висловити критичні зауваження. *По-перше*, як ілюстрація першої умови застосування преклюзії позову (тісний правовий зв'язок між особою, яка не брала участі у першій справі, та стороною справи) вченою наводиться правонаступництво, однак на рівні вітчизняного законодавства та судової практики заборона подання тотожних позовів і так поширюється на правонаступників. *По-друге*, запропоновані законодавчі зміни передусім розраховані на випадки подання групових позовів та позовів на захист суспільного інтересу. Проте національне законодавство не передбачає інститутів групового та колективного позовів, з огляду на що такі пропозиції слід визнати передчасними.

Водночас у практиці Верховного Суду можна зустріти згадки про преклюзію позову. Так, в одній зі справ посилення на преклюзію позову здійснюється Верховним Судом у контексті обґрунтування відсутності в особи, яка не брала участі у справі, однак суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси або обов'язки, права на подання апеляційної та касаційної скарг. Так, Верховний Суд зауважив, що *"одним із процесуальних правових засобів є преклюзія повторного позову (claim preclusion), який унеможливорює новий розгляд (перегляд) вимог, справи за якими вже є розглянутими та остаточно вирішеними, в частині поширення дії преклюзивної заборони на осіб, які не були безпосередніми учасниками справи, що завершилась ухваленням остаточного судового рішення, але вважаються такими, інтереси яких були належним чином представленими стороною цієї справи. Однією з передумов такого преклюзивного ефекту, який закріплює за наслідками правових явищ невідворотний характер, є, серед іншого, встановлення тісного правового зв'язку між особою, яка не брала участі в першій справі, та безпосередньою стороною справи, який існував до прийняття першої справи до розгляду. За умови встановлення судом такого зв'язку ці особи вважаються належно представленими та зв'язаними висновками судового рішення, незважаючи на те, що вони не є названими у справі сторонами. Отже, навіть за умови, що оскаржуване судове рішення чинить опосередкований вплив на права позивача, його тісний правовий зв'язок з позивачем у справі – Університетом, виключає можливість*

оскарження ним такого, що набрало законної сили судового рішення" (Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 640/8411/19, 2022, 9 серпня). Поняття преклюзії позову в такому контексті застосовується і в деяких інших судових рішеннях ВС (Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 808/440/15, 2021, 25 лютого; Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 826/7249/18, 2021, 26 квітня; Ухвала П'ятого апеляційного адміністративного суду у справі № 420/3764/21, 2022, 25 жовтня; Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 480/4762/22, 2024, 12 квітня).

Вочевидь, наведене обґрунтування є спірним та таким, що не відповідає нормам чинного процесуального законодавства з огляду на наступне. Передусім усі процесуальні кодекси – ЦПК України, ГПК України та КАС України, закріплюючи трискладовий тест тотожності позовів, виходять із тотожності саме сторін провадження, відтак, і межі законної сили судового рішення поширюються виключно на учасників справи й не можуть поширюватися на тих осіб, які не брали участі у справі, однак суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси або обов'язки. Зважаючи на зазначене, обґрунтування відсутності заінтересованості у справі в особи, яка не брала участі у справі, однак суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси або обов'язки, через правила преклюзії позову, тим більше якщо останні не закріплені в національному законодавстві, є методологічною помилкою. Тим більше, що преклюзія позову застосовується для випадків звернення до суду із тотожним позовом, а не для випадків оскарження судового рішення, зокрема особами, які не були учасниками справи в суді першої інстанції, однак які вважають, що судовим рішенням вирішено питання про їхні права, свободи, інтереси або обов'язки. Отже, у зазначеному вище випадку взагалі не може йтися про преклюзію позову, адже йдеться не про подання тотожного позову, а про оскарження судового рішення та суб'єктів такого оскарження.

Крім того, в іншій справі Верховний Суд зауважує, що *"преклюзивний ефект судового рішення щодо суб'єкта господарювання поширюється на його учасників чи інших осіб, незалежно від того, чи брали вони безпосередню участь у справі"* (Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 480/4762/22, 2024, 12 квітня). Фактично в цьому випадку також йдеться про обґрунтування неможливості подання апеляційних та касаційних скарг на рішення судів учасниками товариства, акціонерами товариства як особами, які не брали участі у розгляді справи, однак суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси чи обов'язки. Водночас у цьому разі посилення на преклюзію позову, очевидно, також не є релевантним, *по-перше*, з огляду на те, що йдеться про процедури оскарження, а не про подання тотожного позову, *по-друге*, зазначене питання лежить передусім у площині правил матеріального та процесуального представництва юридичних осіб, а не дії принципу *res judicata*, елементом якого є

преклюзія позову. Крім того, логічним висновком, що впливає із наявності тісного зв'язку між учасником товариства та юридичною особою в контексті тлумачення поняття преклюзії позову, мав би бути висновок про наявність заінтересованості такої особи та той факт, що судовим рішенням все ж таки були вирішені питання про права, свободи, інтереси або обов'язки такої особи, відтак, така особа повинна була б мати право апеляційного та касаційного оскарження. Водночас це суперечить тезі самого ВС про те, що такі особи не є суб'єктами оскарження у наведених справах.

3. Наслідки подання тотожних позовів

Варто зазначити, що, незважаючи на відносно усталені підходи до тлумачення трискладового тесту тотожності позовів, у судовій практиці все ж трапляються випадки неправильного застосування відповідних положень законодавства. Так, у постанові Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 04.09.2024 у справі № 170/499/23 зазначається наведене нижче. У справі № 170/332/22 предметом позову було зобов'язання ТзОВ "Техноторг-Дон" передати шляхом поставки позивачу відповідно до умов договору купівлі-продажу від 17.02.2022 № 43/320385 у власність трактор. Відповідно, позивачем обґрунтовувалися позовні вимоги (підстава позову). У справі № 170/499/23, яка Верховним Судом переглядається, предметом позову є вимоги про внесення змін до договору купівлі-продажу шляхом визнання укладеною додаткової угоди № 1 до договору та зобов'язання ТзОВ "Техноторг-Дон" передати у власність позивача трактор шляхом поставки йому на умовах самовивозу. Відповідним чином позивачем обґрунтовувалися позовні вимоги (підстава позову). В обох наведених справах позивачем було заявлено вимоги про стягнення неустойки (пені) згідно з умовами договору. Верховний Суд у цій справі зазначив, що позовні вимоги за двома позовами не є тотожними, оскільки у справі № 170/332/22 пеня була нарахована за період з 30.04.2022 по 09.08.2022, а у справі № 170/499/23, яка переглядається, пеня нарахована за інший період невиконання, на думку позивача, зобов'язання, а саме за період з 26.07.2023 по 05.09.2023. Отже, незважаючи на те, що в обох справах сторони у справі є тими самими, проте предмет і підстави позовів є різними, що виключає висновок про тотожність позовних вимог (Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справі № 170/499/23, 2024, 4 вересня). Аналогічних висновків про відсутність тотожності позовів Верховний Суд доходив і в інших справах (Постанова Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справі № 640/7778/18, 2019, 22 травня).

Наслідки подання тотожного позову різняться залежно від того, чи було в першому провадженні ухвалене остаточне судове рішення. У цьому контексті варто розрізняти, з одного боку, підстави для повернення позовної заяви (п. 6 ч. 4 ст. 185 ЦПК України) та залишення

позовної заяви без розгляду (п.п. 4, 11 ч. 1 ст. 257 ЦПК України), коли справа за тотожним позовом розглядається в цьому ж або іншому суді, а з іншого – підстави для відмови у відкритті провадження (п.п. 2–5 ч. 1 ст. 186 ЦПК України) та закриття провадження у справі (п.п. 3, 6 ч. 1 ст. 255 ЦПК України), що застосовні тоді, коли справа вже вирішена судом або іншим відповідним органом і наявне остаточне судове рішення у справі. Як видається, у першому випадку відсутнє остаточне рішення у справі, й особа, зловживаючи своїм правом на позов, намагається отримати більш сприятливе для себе рішення, відтак, ми не можемо у цьому випадку говорити про реалізацію принципу *res judicata*, хоча, безумовно, заборона паралельних проваджень у суді охоплюється принципом юридичної визначеності.

У випадку подання тотожного позову суд має відмовити у відкритті провадження у справі, а якщо провадження у справі було помилково відкрите – закрити його. Водночас чинна редакція ЦПК України містить диверсифіковану систему підстав для відмови у відкритті провадження, пов'язаних із поданням тотожного позову. Так, суд відмовляє у відкритті провадження, якщо:

1) є таке, що набрало законної сили, рішення чи ухвала суду про закриття провадження у справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, або є судовий наказ, що набрав законної сили, за тими самими вимогами;

2) у провадженні цього чи іншого суду є справа зі спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав;

3) є рішення третейського суду, прийняте в межах його компетенції, щодо спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, за винятком випадків, коли суд відмовив у видачі виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду або скасував рішення третейського суду і розгляд справи в тому самому третейському суді виявився неможливим;

4) є рішення суду іноземної держави, визнане в Україні в установленому законом порядку, щодо спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав (п.п. 2–6 ч. 1 ст. 186 ЦПК України).

У цьому контексті привертає увагу така підстава для відмови у відкритті провадження, як "у провадженні цього чи іншого суду є справа зі спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав" (п. 3 ч. 1 ст. 186 ЦПК України). *По-перше*, зазначена підстава не пов'язана із набуттям судового рішення в іншій справі за тотожним позовом статусу остаточного, відтак, не може бути пов'язана із наслідками *res judicata*. *По-друге*, той факт, що справа за тотожним позовом перебуває на розгляді в іншому суді, ще не свідчить про те, що така справа закінчиться рішенням по суті. Приміром, у первісній справі позивач може подати заяву про залишення позовної заяви без розгляду. У такому разі ми будемо мати в кінцевому підсумку дві конкуруючі ухвали – ухвалу про залишення позовної заяви без розгляду за первісним

позовом, що не перешкоджає повторному зверненню до суду, та ухвалу про відмову у відкритті провадження за результатами подання другого тотожного позову, що має протилежний ефект – неможливість повторного звернення до суду із тотожним позовом. Як видається, така ситуація порушує принцип юридичної визначеності та може призвести до порушення права на доступ до суду. Тим більше, якщо провести паралель із підставами для залишення позовної заяви без розгляду і закриття провадження, то така підстава, як "у провадженні цього чи іншого суду є справа із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав", є підставою саме для залишення позовної заяви без розгляду (п. 4 ч. 1 ст. 157 ЦПК України), а не підставою для закриття провадження у справі. З огляду на аналогічність процесуальних наслідків таких дій суду, як повернення позовної заяви і залишення позовної заяви без розгляду, вочевидь, підстава для відмови у відкритті провадження, передбачена у п. 3 ч. 1 ст. 186 ЦПК України, повинна бути виключена із підстав відмови у відкритті провадження у справі й має стати окремою підставою для повернення позовної заяви шляхом внесення відповідних змін до ч. 4 ст. 185 ЦПК України.

Крім того, наразі на практиці виникають також складні випадки правозастосування, пов'язані з конкуренцією підстав для закриття провадження у справі. Так, у постанові Верховного Суду від 24.05.2023 у справі № 161/10940/22 позивачем було подано позов до районного суду про відшкодування моральної шкоди, завданої Департаментом соціальної політики міської ради, оскільки суд в іншій адміністративній справі визнав протиправними дії відповідача щодо призначення йому житлової субсидії та зобов'язав його здійснити відповідну виплату. Суд першої інстанції закриття провадження на підставі п. 3 ч. 1 ст. 255 ЦПК України, мотивуючи своє рішення тим, що позивач уже заявляв тотожні позовні вимоги про відшкодування моральної шкоди до відповідача в адміністративній справі, вони були розглянуті по суті й адміністративний суд відмовив у їх задоволенні. Переглядаючи справу в касаційному порядку, Верховний Суд зауважив, що в порядку адміністративного судочинства суд розглянув вимоги позивача про відшкодування моральної шкоди, позивач оскаржував рішення суду в цій частині до апеляційного та касаційного суду, тому доводи в касаційній скарзі про те, що відповідної вимоги в межах адміністративної справи він не заявляв, не відповідають дійсності. Верховний Суд зазначив, що оскільки справу було розглянуто адміністративним судом і відповідне рішення набрало законної сили, то суд не вправі розглядати аналогічний позов у порядку цивільного судочинства. Відтак, справа підлягає закриттю саме на підставі п. 1 ч. 1 ст. 255 ЦПК України як така, що не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства, а не з підстави, передбаченої п. 3 ч. 1 ст. 255 ЦПК України, оскільки остання може бути застосована, якщо справа підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства і є відповідне судове рішення, ухвалене саме в порядку цивільного судочинства (Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справі № 161/10940/22, 2023, 24 травня).

Вочевидь, варто розрізняти дві ситуації:

а) позивач пред'являє до суду тотожний позов у випадку наявності остаточного судового рішення за цим позовом, ухваленого в межах іншого виду судочинства, якщо такі вимоги не можуть бути заявлені в межах цивільного судочинства;

б) позивач пред'являє до суду тотожний позов у випадку наявності остаточного судового рішення за цим позовом, ухваленого в межах іншого виду судочинства, якщо вимоги можуть бути заявлені в межах різних видів судочинства у прямо визначених у законі випадках.

У першій ситуації, коли в порядку цивільного судочинства пред'являється тотожний позов, за яким уже ухвалено рішення в межах іншого виду судочинства, і вимога, яка пред'явлена, не може бути розглянута в порядку цивільного судочинства відповідно до правил предметної та суб'єктної юрисдикції, переважаюче значення дійсно має підстава для закриття провадження у справі, передбачена п. 1 ч. 1 ст. 255 ЦПК України.

Друга ситуація можлива, наприклад, на підставі ч. 5 ст. 21 КАС України щодо вимог про відшкодування шкоди, завданої протиправними рішеннями, діями чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень або іншим порушенням прав, свобод та інтересів суб'єктів публічно-правових відносин, або вимог про витребування майна, вилученого на підставі рішення суб'єкта владних повноважень, а також у випадку пред'явлення цивільного позову в межах кримінального провадження відповідно до ч. 7 ст. 128 КПК України.

Як вбачається, якщо йдеться про випадки, коли законом надається альтернативна можливість звернутися до суду в порядку декількох видів судочинства, як це передбачено ч. 5 ст. 21 КАС України та ч. 7 ст. 128 КПК України, то суд має відмовити у відкритті провадження на підставі саме п. 3 ч. 1 ст. 255 ЦПК України, адже в такому разі саме наявність судового рішення за тотожним позовом має вирішальне значення для закриття провадження у справі. Зазначене підкреслює міжюрисдикційність дії принципу *res judicata* й узгоджується з практикою ЄСПЛ з цього питання. Так, у справі "*Yushchenko and others v. Ukraine*" ЄСПЛ визнав порушення п. 1 ст. 6 ЄКПЛ у частині невідповідності принципу *res judicata* через те, що судом було задоволено цивільний позов потерпілого в межах кримінального провадження, незважаючи на те, що до цього ним уже заявлявся тотожний позов за правилами цивільного судочинства, у задоволенні якого було відмовлено судом. При цьому другий позов ґрунтувався на доказах, які були отримані вже в межах кримінального провадження, відтак, не були доступні під час розгляду справи в межах першого провадження. Розглядаючи зазначену справу, ЄСПЛ зауважив, що цивільний позов у межах кримінального провадження стосувався цивільно-правової відповідальності за заволодіння чужими речами, тобто того самого питання, що й перше цивільне провадження. За відсутності будь-яких ознак того, що в першому цивільному провадженні мали місце певні вади, ЄСПЛ вважає, що нове вирішення тих самих питань знехтувало наслідками першого провадження, що є несумісним із принципом юридичної визначеності (*Yushchenko and others v. Ukraine*, 2010, 15 липня).

Висновки

Проведене дослідження практики Верховного Суду дозволяє висувати, що на рівні національного процесуального законодавства закріплено вузьке розуміння негативного ефекту принципу *res judicata*, яке притаманне країнам континентальної правової системи і фактично зводиться до заборони подання тотожних позовів на основі трискладового тесту, елементами якого є тотожний предмет, тотожна підстава і тотожні сторони. Водночас у практиці Верховного Суду можна спостерігати тенденції до розширення розуміння принципу *res judicata* через використання в судовій практиці термінопоняття преклюзії позову та його поширення на осіб, які не брали участі у справі, однак суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси або обов'язки, в контексті процедур оскарження судових рішень. До таких спроб слід ставитися критично, адже таке розширене тлумачення преклюзії позову та принципу *res judicata* не має достатньої правової підстави, розмиває розуміння негативного ефекту принципу *res judicata* і преклюзії позову. Крім того, в контексті реалізації дії негативного ефекту принципу *res judicata* вдосконалення нормативного регулювання потребують підстави для відмови у відкритті провадження та повернення позовної заяви, зокрема, п. 3 ч. 1 ст. 186 ЦПК України повинен бути виключений із підстав відмови у відкритті провадження у справі й має стати окремою підставою для повернення позовної заяви шляхом внесення відповідних змін до ч. 4 ст. 185 ЦПК України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

- Brumărescu v. Romania*, no. 28342/95 (1999, October 28). <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58337>
- Chaharbakhsh, V. B., & Jafari, S. A. (2020). The Principle of Res Judicata in International Law. *Journal of Critical Reviews*, 7(8).
- Clermont, K. M. (2016). Res Judicata as Requisite for Justice. *Rutgers University Law Review*, 68.
- Creț, D. C., & Stoicu, N. M. (2016). Theoretical and Jurisprudential Considerations on Res Judicata Authority. *Juridical Tribune*, 6(Special Issue).
- DeSalvo, S. (2017). Invalidating Issue Preclusion: Rethinking Preclusion in the Patent Context. *University of Pennsylvania Law Review*, 165.
- Di Brozolo, R., & Luca, G. (2012). Res Judicata and International Arbitral Awards. *ASA Special Series*, 38.
- Diya 97 v. Ukraine*, no. 19164/04 (2010, October 21). <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-101189>
- Harnon, E. (1966). Res Judicata and Identity of Actions: Law and Rationale. *Israel Law Review*, 1(1).
- Hazard, G. (1984). Preclusion as to Issues of Law: The Legal System's Interest. *Iowa Law Review*, 81.
- Hovaguiman, P. (2017). The Res Judicata Effects of Foreign Judgments in Post-Award Proceedings: To Bind or Not to Bind? *Journal of International Arbitration*, 34(1).

Loizou, D., & Despina, C. (2021). The Concept of Res Judicata in the Common Law System with Emphasis on Cypriot and UK Perspectives. *LeXonimica*, 13(2).

Moreira Ferreira v. Portugal (no. 2) [GC], no. 19867/12 (2017, July 11). [http:// hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-175646](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-175646)

Şamat v. Turkey, no. 29115/07 (2020, 22 June). <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-200558>.

Schaffstein, S. (2012). *The Doctrine of Res Judicata Before International Arbitral Tribunals* [Doctoral dissertation]. University of Geneva.

Sinai, Yu. (2011). Reconsidering Res Judicata: Comparative Perspective. *Duke Journal of Comparative & International Law*, 21.

Song, K. (2025). Preclusive Jurisdictional Dismissals. *Harvard Law Review*, 119(6).

Steakley, Z., & Weldon, U. H., Jr. (1974). Ruminations of Res Judicata. *Annual Survey of Texas Law*, 26.

Stockmeyer, E. W. (1985). Res Judicata Effects of Unappealed Independently Sufficient Alternative Determinations. *Cornell Law Review*, 70(4).

Trammell, A. (2018). Precedent and Preclusion. *Notre Dame Law Review*, 93(2).

Yushchenko and Others v. Ukraine, no. 73990/01 (2010, July 15). <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-99837>

Гуйван, П. Д. (2017). Res judicata як елемент справедливого судочинства. *Юридичний науковий електронний журнал*, (6).

Guiwan, P. D. (2017). Res Judicata as an Element of Fair Trial. *Legal Scientific Electronic Journal*, (6).

Желтобрюх, І. Л. (2020). Преклюзія повторного позову в зарубіжній правовій доктрині та законодавстві України про адміністративне судочинство. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*, (2).

Zheltobrukh, I. L. (2020a). Preclusion of a Second Action in Foreign Legal Doctrine and Ukrainian Legislation on Administrative Proceedings. *Current Issues in Ukrainian Jurisprudence*, (2).

Желтобрюх, І. Л. (2020). Процесуальні преклюзії: Законодавство і прецедентне право зарубіжних країн і напрями їх використання для вдосконалення законодавства України про адміністративне судочинство. *Держава та регіони. Серія: Право*, 1(67), 1.

Zheltobrukh, I. L. (2020b). Procedural Preclusion: Legislation and Case Law of Foreign Countries and Ways to Use Them to Improve Ukraine's Legislation on Administrative Proceedings. *State and Regions. Series: Law*, 1(67), 1.

Ізарова, І., & Угриновська, О. (2026). Право на справедливий суд vs принцип res judicata: проблема суб'єктного складу провадження з перегляду за нововиявленими обставинами. *Наукові записки НаУКМА. Серія: Юридичні науки*, 17.

Izarova, I., & Ugrinovska, O. (2026). The Right to a Fair Trial vs. the Principle of Res Judicata: The Issue of Party Composition in Proceedings for Review Based on Newly Discovered Circumstances. *Scientific Notes of the National University of Kyiv-Mohyla Academy. Series: Legal Sciences*, 17.

Колдов, Є. О. (2021). Елементи принципу res judicata у цивільному судочинстві у практиці ЄСПЛ. *Право і суспільство*, (5).

Koldov, Ye. O. (2021). Elements of the res judicata principle in civil proceedings in the practice of the European Court of Human Rights. *Law and Society*, (5).

Кройтор, В. А. (2023). Принцип обов'язковості судових рішень у цивільному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*, (3).

Kroitor, V. A. (2023). The Principle of the Binding Nature of Court Decisions in Civil Proceedings. *Legal Scientific Electronic Journal*, (3).

Марченко, О. О. (2021). Правила формулювання позовних вимог під час звернення приватної особи до адміністративного суду. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> , (10).	Marchenko, O. O. (2021). Rules for Formulating Claims When a Private Individual Files a Lawsuit with an Administrative Court. <i>Legal Scientific Electronic Journal</i> , (10).
Овчаренко, О. М. (2024). Обов'язковість рішень суду як фундаментальний принцип цивільного судочинства. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> , (10).	Ovcharenko, O. M. (2024). The Binding Nature of Court Decisions as a Fundamental Principle of Civil Procedure. <i>Legal Scientific Electronic Journal</i> , (10).
Пільков, К. М. (2022a). Res judicata, остаточність і законна сила судового рішення: співвідношення понять. <i>Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право</i> , 71.	Pilkov, K. M. (2022a). Res judicata, Finality, and the Legal Force of a Court Decision: The Relationship Between These Concepts. <i>Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law</i> , 71.
Пільков, К. М. (2022b). Res judicata та споріднені доктрини остаточної дії судового рішення: порівняльно-правовий аспект. <i>Аналітично-порівняльне правознавство</i> , (1).	Pilkov, K. M. (2022b). Res Judicata and Related Doctrines of the Finality of Judicial Decisions: A Comparative Legal Perspective. <i>Analytical and Comparative Jurisprudence</i> , (1).
Постанова Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справі № 640/7778/18 від (2019, 22 травня). https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82034564	Resolution of the Second Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 640/7778/18 (2019, May 22). https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82034564
Постанова Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду у справі № 340/807/21 (2024, 24 липня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/120580422	Resolution of Administrative Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 340/807/21 (2024, July 24). https://reyestr.court.gov.ua/Review/120580422
Постанова Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду у справі № 826/3678/16 (2019, 5 грудня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/8616221	Resolution of the Administrative Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 826/3678/16 (2019, December 5). https://reyestr.court.gov.ua/Review/8616221
Постанова Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду у справі № 140/559/22 (2023, 6 лютого). https://reyestr.court.gov.ua/Review/108807317	Resolution of the Administrative Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 140/559/22 (2023, February 6). https://reyestr.court.gov.ua/Review/108807317
Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 640/8411/19 (2022, 9 серпня) https://reyestr.court.gov.ua/Review/105649889 .	Resolution of the Administrative Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 640/8411/19 (2022, August 9) https://reyestr.court.gov.ua/Review/105649889
Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 808/440/15 (2021, 25 лютого) https://reyestr.court.gov.ua/Review/95139249	Resolution of the Administrative Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 808/440/15 (2021, February 25) https://reyestr.court.gov.ua/Review/95139249
Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 480/4762/22 від (2024, 12 квітня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/118333563	Resolution of the Administrative Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 480/4762/22 (2024, April 12). https://reyestr.court.gov.ua/Review/118333563
Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду у справі № 927/1606/23 (2024, 19 квітня) https://reyestr.court.gov.ua/Review/118482872	Resolution of the Commercial Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 927/1606/23 (2024, April 19). https://reyestr.court.gov.ua/Review/118482872

Постанова Касаційного цивільного суду в складі Верховного Суду у справі № 367/8869/23 (2024, 23 вересня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/121847155	Resolution of the Civil Cassation Court within the Supreme Court in Case No. 367/8869/23 (2024, September 23). https://reyestr.court.gov.ua/Review/121847155
Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справі № 170/499/23. (2024, 4 вересня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/121472396	Resolution of the First Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 170/499/23. (2024, September 4). https://reyestr.court.gov.ua/Review/121472396
Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справі № 161/10940/22 (2023, 24 травня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/111220922	Resolution of the First Judicial Chamber of the Civil Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 161/10940/22 (2023, May 24). https://reyestr.court.gov.ua/Review/111220922
Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у справі № 826/7249/18 (2021, 26 квітня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/96592012	Decision of the Administrative Cassation Court of the Supreme Court in Case No. 826/7249/18 (2021, April 26). https://reyestr.court.gov.ua/Review/96592012
Ухвала П'ятого апеляційного адміністративного суду у справі № 420/3764/21 (2022, 25 жовтня). https://reyestr.court.gov.ua/Review/106937389	Decision of the Fifth Administrative Appeals Court in Case No. 420/3764/21 (2022, October 25). https://reyestr.court.gov.ua/Review/106937389
Цувіна, Т. А. (2020). Реалізація принципу <i>res judicata</i> у цивільному судочинстві: досвід зарубіжних держав. <i>Часопис Київського університету права</i> , (1).	Tsuvina, T. A. (2020). The Application of the <i>Res Judicata</i> Principle in Civil Proceedings: Experience from Foreign Countries. <i>Journal of the Kyiv University of Law</i> , (1).
Цувіна, Т. А. (2021). <i>Принцип верховенства права у цивільному судочинстві: теоретико-прикладне дослідження</i> [Дис. д-ра юрид. наук, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого].	Tsuvina, T. A. (2021). <i>The Principle of the Rule of Law in Civil Proceedings: A Theoretical and Applied Study</i> [Doctoral dissertation, Yaroslav Mudryi National Law University].

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору.

Автор не отримував прямого фінансування для цього дослідження.

Колдов, Є. (2026). Заборона подання тотожних позовів як прояв негативного ефекту принципу *res judicata*. *Ius Modernum*, 3(144), 126–141. [https://doi.org/10.31617/3.2026\(144\)08](https://doi.org/10.31617/3.2026(144)08)

Надійшла до редакції 05.06.2026.

Отримано після доопрацювання 17.07.2026.

Прийнято до друку 05.08.2026.

Публікація онлайн 16.09.2026.